

บทคัดย่อ

168141

ชื่อภาคนิพนธ์	:	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีชุมชนเพชรคลองจั่น เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร
ชื่อผู้เขียน	:	นายสัมพันธ์ ยิ้มกัน
ชื่อปริญญา	:	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
ปีการศึกษา	:	2548

การศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีชุมชนเพชรคลองจั่น เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ 1. ศึกษาพฤติกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการนำบ้านขึ้นจากคลอง 2. ศึกษาพฤติกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านระบบน้ำทิ้งจากบ้าน และการบำบัดน้ำเสีย 3. ศึกษาพฤติกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านการจัดการขยะมูลฝอย 4. ศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพชรคลองจั่น

การศึกษานี้ มีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก รวม 13 คน และกลุ่ม 2. กลุ่มหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 60 คน การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก สังเกตการมีส่วนร่วม และมีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

ผลการศึกษาพบว่า

พฤติกรรมการนำบ้านขึ้นจากคลอง 1. ประชุมหาแนวทางร่วมกันจนตกผลึก 2. ใช้การทำความเข้าใจกับกลุ่มที่ยังไม่เห็นด้วยอย่างค่อยเป็นค่อยไป 3. เริ่มนำแนวทางที่ตกลงมาปฏิบัติให้ดู โดยเริ่มจากบ้านของแกนนำก่อน 2 หลัง 4. มีการเรียไ้บ้านละ 300 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการขยับบ้านขึ้นจากคลอง จากนั้นได้มีการจัดผ้าป่าชุมชนขึ้น 5. ทุกบ้านร่วมรับผิดชอบที่จะต้องมียุทธวิธีในการจัดการน้ำทิ้งจากบ้าน 1. การนำคณะกรรมการศึกษาดูงานที่โรงแรมสยามเกี่ยวกับการทำบำบัดน้ำเสีย 2. ประชุมหารือระหว่างคณะกรรมการกับชาวชุมชนเพื่อหาแนวทางร่วมกัน 3. โครงการ DANCED สนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้คนอยู่กับคลองได้ 4. วิธี

168141

ที่ชุมชนรองใช้ คือ การบำบัดโดยใช้ระบบรวมสิ่งปฏิกูลจากทุกบ้านแล้วใช้น้ำสกัดชีวภาพซึ่งทำ
ขึ้นเองในการบำบัด

ยุทธวิธีการจัดการขยะมูลฝอย 1. ประชาชนชุมชนและคณะกรรมการได้มีการประชุมกัน
เพื่อหารือเรื่องขยะในคลองและได้ดูบ้าน 2. ประสานงานกับสำนักงานเขตบึงกุ่มเพื่อขอความ
ช่วยเหลือเรื่องอุปกรณ์ 3. จัดกิจกรรมเก็บขยะ ตัดต้นไม้ โดยการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มในชุมชน
4. ตั้งกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์คลอง กำหนดให้มีการเก็บขยะและตัดขยะทุกอาทิตย์

ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน พบว่า 1. ยังมีปัญหาเรื่อง
ยุ่ง่าย ที่ยังต้องได้รับการแก้ไข 2. ระบบไฟฟ้าที่ใช้ในชุมชนยังไม่ได้มาตรฐาน ยังต้องมีการ
ปรับปรุง 3. การขยับบ้านยังมีบ้านที่ยังไม่ได้ขยับอยู่อีกไม่กี่หลัง เพื่อความสวยงามและเป็น
ระเบียบควรขยับบ้านให้เหมือนกัน 4. บุคคลภายนอกมาหาผลประโยชน์จากการทำบ้านมั่นคง
โดยมาปลูกสร้างแต่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการทำบ้านมั่นคงกลับชุมชน 5. คนทำงานที่จะร่วมในการ
ทำงานในเวลาราชการมีน้อยเนื่องจากติดงานประจำที่ทำอยู่ทุกวัน ต้องทำงาน 2 ที่ในเวลาเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน

1. ควรมีการส่งเสริมให้เกิดกลุ่มที่ทำผลิตภัณฑ์ที่ทำจากน้ำสกัดชีวภาพใช้กันเองในชุมชน
โดยให้คนในชุมชนเป็นผู้ใช้แล้วขายในราคาถูก เช่น กลุ่มน้ำยาล้างจาน กลุ่มแชมพูสระผม เพื่อ
เป็นการเพิ่มรายได้

2. สำนักงานเขตควรเข้ามาจัดการกับกลุ่มผู้หาผลประโยชน์จากชุมชน โดยการเข้ามาอยู่
ร่วมกับชุมชนแต่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมบ้านมั่นคงกลับชุมชน

3. ควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้อยู่อาศัยในชุมชน

ABSTRACT

168141

Title of Research Paper : Participation of the Community in
Environmental Management : A Case Study of
Petch Klongchan Community, Bungkum
District, Bangkok

Author : Mr.Sampan Yimgun

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2005

The four objectives of the study were 1) to find out the strategy to encourage the community people's participation in environmental management by removing their houses from the canal ; 2) to examine the strategy to encourage the community people's participation in environmental management by constructing a sewage system and wastewater treatment ; 3) to find out the strategy to encourage the community people's participation in environmental management by proper garbage disposal management ; 4) to identify the community people's problems in environmental management.

There were two sample groups in the study the first group was 13 key informants and the second group was composed of 60 household heads. The data were collected by conducting in depth interview, participatory observation and interviewing by using an interview schedule. Frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test were employed to analyze the data

168141

The findings were summed up as follows.

Strategies for removing the houses from the canal : 1. Holding several meetings until an agreement was reached. 2. Gradually making the disagreeing group understand the necessity of doing so. 3. Applying the agreed conditions to the houses of the two core leaders first. 4. Asking each household to donate 300 baht to pay for removing the houses from the canal, and hold a community "Pha Pa" after that. 5. Having all houses accept the resolution of the meeting that the house size must be narrowed and the house must have two stories in order to have some space left for common use, such as passages, play ground and a garden.

Strategies to deal with household sewage : 1. The committee were taken for an observation tour at Siam Hotel to see waste water treatment system. 2. Meetings were held between the community committee and the community people to solve the problem together. 3. The DANCED project had provided a budget to enable the people to live with the canal. 4. What the community people tried out was putting sewage from all the houses in one place and use bio - extract water to treat the water.

Strategies to deal with garbage : 1. The community committee chairman and members held meetings to discuss about garbage in the canal and under the houses. 2. The community committee coordinated with the Bungkum District Officer to ask for assistance in equipment. 3. The activity of collecting garbage and trimming trees was held, with the participation from all groups of people in the community. 4. The canal/ditch conservation juvenile group was formed and the schedule was made to collect garbage every week.

Problems and obstacles to community environment management : 1. The mosquito problem was still prevailing and needed solution. 2. The electricity system in the community did not meet the standard and needed improvement. 3. There were still some houses which had not been removed and should be so to look orderly. 4. People from outside came in to make profits from building "Stable Houses" they only

(5)

168141

built houses but did not join the community activities. 5. There were only a few people who had free time to work together because they had regular work to do and had to do two jobs at the same time.

Recommendations of community environment management : 1. There should be promotion to form a group that produce bio - extract water to use in the community. Other groups that should also be formed are a group producing bio - liquid soap to wash dishes and a group to produce bio shampoo. These products should be sold at low prices to community people. 2. The District Office should get rid of the groups that take advantage of the community by entering the community to do businesses but do not join the community activities. 3. Activities to create a good relationship within the community should be held.